

REGLEMENT BMBE-LASSEN (111), NIVEAUS 1 TOT EN MET 4.

Artikel 1: Algemeen

Te raadplegen overige reglementen:

- Algemeen Reglement van toezicht en examens voor de niveaus 1 en 2: R302.01-01;
- Algemeen Reglement van toezicht en examens voor de niveaus 3 en 4: R302.01-02;
- Reglement algemene regels voor het vervaardigen van examenwerkstukken niveau 1, 2, 3 en 4: R302.01-08;
- Reglement algemene regels voor de beoordeling van examenwerkstukken niveau 1, 2, 3 en 4: R302.01-09;
- indien een norm wordt genoemd, dient de vigerende versie te worden gebruikt.

Artikel 2: Omvang

Dit reglement beschrijft de processpecifieke kennis en vaardigheden van Booglassen met beklede elektroden.

Artikel 3: Examens

De examens bestaan uit een theoretisch en een praktisch deel. De opgaven voor het theoretisch examen zullen onder de hieronder genoemde hoofdonderwerpen worden aangeboden, niet noodzakelijkerwijs in de genoemde volgorde.

1. Processen en apparatuur
2. Materialen en hun gedrag bij het lassen
3. Constructie en ontwerp
4. Fabricage en toepassingen

In de artikelen 4, 5, 6 en 7 worden de onderwerpen die in de theorie aan de orde komen nader uitgewerkt.

Artikel 4: Nadere uitwerking Niveau 1

4.1. Processen en apparatuur

De kandidaat kent ....

- de begrippen smeltlassen en druklassen;
- het smeltlasproces booglassen met beklede elektroden;
- functie en typen lastoevoegmateriaal voor het booglassen met beklede elektroden, de hoofdaanduidingen van de beklede elektroden volgens NEN EN ISO 2560 (zoals lettercode lasproces, cijfercode rekgrens en bekledings-type);

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

- het principe van de smeltlasprocessen MIG-lassen (131), MAG-lassen (135/136), TIG-lassen (141), Autogeen lassen (311), Autogeen hardsolderen (912) en Autogeen snijden (81);
- het principe van het (weerstand)druklasproces puntlassen (21).

4.1.1 Elektrotechniek

De kandidaat kent de begrippen .....

- spanning (U), weerstand (R), stroom (I) en hun eenheden volt (V), ohm (Ω), stroomsterkte (A) en de symbolen daarvan (tussen haakjes aangegeven);
- geleiders en niet-geleiders (isolatoren);
- de Wet van Ohm en kan daarmee berekeningen uitvoeren;
- Stroom(spanning)soorten (wisselstroom/-spanning, gelijkstroom/-spanning);
- één- en meer-fasen (net)voeding, nulleider, aarde;
- primaire voedingskast (railkast), zekeringen (smeltveiligheden), wandcontactdoos, stekker, voedingskabel;
- de veiligheidsrisico's van (omgaan met) elektriciteit;
- magnetisme.

4.1.2 Lasinstallatie(s)

De kandidaat kent .....

- het doel van de BMBE-lasinstallatie;
- het bestaan van onderscheiden lasinstallaties zoals wisselstroom/spanning- en gelijkstroom/spanningtoestellen, met name: transformator (lastrafo), gelijkrichter, inverter en globaal de werking van deze toestellen.
- de benamingen en begrippen primaire en secundaire zijde, open spanning, klemspanning, ontsteekspanning, kortsluitspanning, boogspanning, spanningsverlagingsrelais, secundaire weerstand(en), lasstroom, secundaire kabels, elektrodehouder, werkstukkleem;
- globaal de secundaire regeling, waaronder de lasstroom;

De kandidaat kan .....

- de lasinstallatie in en buiten gebruik stellen, bedienen en er veilig mee omgaan en de beschermings- en hulpmiddelen hanteren en op de juiste wijze gebruiken.

4.2 Materialen en hun gedrag bij het lassen

4.2.1 Benamingen en begrippen: van erts tot half-fabrikaat

De kandidaat kent .....

- globaal hoe men komt van ijzererts tot ongelegeerde stalen half-fabrikaten zoals: plaat, staaf, strip, profiel en buis;
- het begrip staal;
- het begrip element, molecuul, verontreinigingen, des-oxideren, legeren;

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

- de meest voorkomende elementen in ongelegeerde staalsoorten en hun symbolische aanduiding;
- de invloed van het percentage koolstof op de eigenschappen van ongelegeerde staalsoorten en de lasbaarheid er van;
- verbindingen die in de lastechniek ongewenst zijn, zoals oxiden en nitriden.

De kandidaat heeft enig inzicht in en enige kennis van .....

- de aanduiding van ongelegeerde stalen uit groep 1.1 van NPR-CEN-ISO/TR 15608 volgens NEN-EN 10025;
- leverings-, handelsvormen en -maten van staalsoorten.

4.2.2. Materiaalonderzoek

De kandidaat heeft kennis van .....

- de trekproef; treksterkte, rekgrens, rek van een materiaal en de betekenis daarvan voor een constructie.

4.2.3 Lasonderzoek

De kandidaat kent .....

- het verschil tussen niet-destructief onderzoek (NDO) en destructief onderzoek (DO).

De kandidaat heeft kennis van .....

- de onvolkomenheden die in lassen kunnen voorkomen zoals: scheuren, slakinsluitingen, onder- en overdikte, ongelijkbenigheid van hoeklassen, bindingsfouten, poreusheid, gasinsluitingen;
- niet-destructief onderzoek (NDO) zoals visueel onderzoek en meten;
- de reglementen R302.01-08 en R302.01-09 voor zover het werkstukken van dit niveau 1 BMBE betreft.

4.3 Constructie en ontwerp

De kandidaat kent ...

- de begrippen lasnaad, las, lasverbinding, stompe en niet-stompe las(verbinding), binnen- en buitenhoeknaad, a-hoogte, z-maat (beenlengte van een hoeklas), naadlengte, binnen- en buitenhoeklas, laslengte, lasposities PA en PB volgens NEN-EN-ISO 6947;
- de lasposities 1F, 1G en 2F volgens AWS en daarin de betekenis van de aanvulling F(illet) en G(roove);
- de begrippen voorbereiding, lasnaadvorm, lassnoer, lasrups, laslaag, lashoogte, opdikken, laspositie; hechten (fixeren), positieve en negatieve inbranding, (hoogte van de) doorlassing, grondlaag, vullagen, sluitlaag, tegenlaag, doorlassen, aanhechten (stop-start), naad vullen, aflassen, lasopbouw; holle, bolle, vlakke las, lasaanduidingen voor zover nodig voor het maken van de werkstukken van dit niveau 1 BMBE;

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

- de krimpverschijnselen en krimprichtingen zoals langs-, dikte- en breedte-krimp; hoekverdraaiing, voorbocht (tegenbocht).

De kandidaat kan ....

- de wijze van voorbereiden aangeven om tot de gewenste lasnaad (-vorm) te komen;
- een eenvoudige tekening van een laswerkstuk lezen en kent de betekenis van die tekening en wat daarbij is vermeld;
- een eenvoudige schets maken van de doorsnede van een staaf, strip, profiel, buis en de (hoofd)maten daarvan in die schets aangeven;
- een eenvoudige schets maken van de dwarsdoorsnede van een I- en een hoeknaad, de maten en de aanduidingen daarbij aangeven volgens NEN-ISO 2553;
- de lasvolgorde aangeven.

4.4 Fabricage en toepassing

De kandidaat kent ...

- de invloed op de lasverbinding van procesvariabelen zoals stroom/spanningskarakteristiek, boog, booglengte, voortloopsnelheid, elektrodestand, zwaibewegingen;
- de invloed op de inbranding van de verschillende (proces)variabelen zoals materiaaldikte, naadvorm, elektrodesoort en -diameter, instelling lasspanning en lasstroom, laspositie, elektrodestand, voortloopsnelheid, booglengte;
- lasonvolkomenheden, de oorzaken ervan en hoe zij zijn te voorkomen voor zover zij aanwezig kunnen zijn in werkstukken van dit niveau 1 BMBE en visueel door meten waarneembaar zijn. Zie ook R302.01-08 en R302.01-09.;
- de gevaren die met laswerkzaamheden verbonden kunnen zijn zoals die van elektriciteit, brand en verbranding, stof, dampen, gassen, onvoldoende afzuiging en ventilatie, straling;
- de elementaire regels uit de ARBO-wet;
- het principe van de bediening, toepassing en noodzaak van de afzuiginstallatie en luchtverversing;
- de basisprincipes van het (veilig) gebruik van hulpmiddelen (handgereedschappen) en (persoonlijke) beschermingsmiddelen.
- en is zich bewust van de noodzaak van veilig werken voor zichzelf en de omgeving en de aanwending van de juiste middelen om een en ander te realiseren.

De kandidaat kan .....

- maatregelen nemen om krimpvervorming te beperken of tegen te gaan;
- beoordelen of een te maken of gemaakt praktijkwerkstuk acceptabel (A) of niet-acceptabel (NA) is volgens R302.01-08 en R302.01-09.;
- een eenvoudige schets maken van de dwarsdoorsnede van een I- of

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

---

hoeklasverbinding en daarin en daarbij de laagopbouw, gebruikte toevoegmaterialen en overige parameters aangeven voor zover het dit niveau 1 BMBE betreft.

De kandidaat is op de hoogte van het bestaan van de NEN-EN 287-1 die over het kwalificeren van lassers voor het lassen van staal gaat.

Artikel 5: Nadere uitwerking Niveau 2.

De kandidaat kent en kan wat bij niveau 1 is genoemd. En verder :

5.1 Processen en apparatuur

De kandidaat kent .....

- de indeling van de lasprocessen in hoofdgroepen;
- het principe van de lasprocessen onder poeder lassen (12.), weerstandlassen (afbrandstuijclassen (24), stiftlassen (23), friction stir welding/wrijvingsroerlassen (29));

De kandidaat kan .....

- de functies van de elektrodebekleding noemen;
- de aanwijzingen op de elektrodeverpakking lezen en interpreteren.

5.1.1 Elektrotechniek

De kandidaat kent .....

- het begrip elektrisch vermogen en kan berekeningen daarmee uitvoeren;
- de stroom/spanningskarakteristieken van een lastoestel voor Booglassen met beklede elektroden;
- de ijkformule voor de gemiddelde relatie tussen boogspanning en lasstroom $U = 20 + I : 25$ en kan aan de hand van een I/U karakteristiek aangeven dat booglengteverandering een geringe invloed heeft op de lasstroom;
- de invloed van overgangsweerstanden;
- de soortelijke weerstand,
- de invloed van de diameter, respectievelijk de oppervlakedwarsdoorsnede, de lengte en de soortelijke weerstand op de weerstand van een geleider (laskabels).

De kandidaat kan ...

- schematisch de aansluiting van de lasinstallatie tekenen;

5.2 Materialen en hun gedrag bij het lassen

5.2.1 Benamingen, begrippen en invloeden

De kandidaat heeft enig inzicht in en enige kennis van .....

- de ongelegeerde staalsoorten, met enige toevoegingen van elementen, ingedeeld in NPR-CEN-ISO/TR 15608 groep 1.2 t/m 1.4.

De kandidaat kan ...

- het begrip lasbaarheid in het kort verklaren;
- de invloed noemen van de materiaaldikte, koolstofpercentage, warmte-inbreng en afkoelsnelheid op de lasbaarheid van ongelegeerde staalsoorten;
- legeringselementen noemen die voorkomen in gelegeerde staalsoorten zoals chroom (Cr), nikkel (Ni), molybdeen (Mo), vanadium (V), mangaan (Mn), silicium (Si);
- de invloed noemen van (de verontreinigingen) fosfor (P), zwavel (S), waterstof (H) en stikstof (N) op ongelegeerde staalsoorten.

5.2.2 Materiaalonderzoek

De kandidaat kent .....

- de buigproef en het doel daarvan; het begrip buighoek;
- het doel van hardheidsmetingen en de methode volgens Brinell en die volgens Vickers.

5.2.3 Lasonderzoek

De kandidaat heeft kennis van .....

- niet-destructief onderzoek (NDO) zoals penetrant onderzoek;
- destructief onderzoek (DO) zoals de breekproef en macro-onderzoek naar de diepte en vorm van de inbranding;
- de reglementen R302.01-08 en R302.01-09 voor zover het werkstukken van dit niveau 2 BMBE betreft.

5.3 Constructie en ontwerp

De kandidaat kent ...

- het verschil tussen statische en dynamische belasting;
- de invloed van statische en dynamische belasting op de keuze van lasnaadvorm en kan deze beschrijven;
- de lasposities PC, PD, PF, PG volgens NEN-EN-ISO 6947 en volgens AWS de posities 2G, 3Fu, 3Fd, 3Gu, 3Gd en 4F;
- de begrippen: overdikte, naadoppervlak, proplas, randlas en onderbroken lassen.

De kandidaat kan .....

- bij het bepalen van de lasvolgorde rekening houden met de verbanden tussen spanning en vervorming (symmetrisch lassen, opgespannen en vrijdragend lassen);
- hechtlassen maken overeenkomstig NEN-EN 1011-1 en -2.

5.4 Fabricage en toepassing

De kandidaat kent ...

- de geschiktheid van elektrodenbekledingstype voor een gebruiksdoel;
- het begrip neersmeltsnelheid;
- de gevaren van het werken in bouwputten en gesloten en vochtige ruimten.

De kandidaat kan ....

- de invloed van wissel- en gelijkstroom/spanning en het bekledingstype op de boog, boogstabiliteit en boogafwijkingen (magnetische blaaswerking) benoemen;
- de eisen die aan beklede elektroden worden gesteld en voorkomende gebreken bij deze elektroden benoemen;
- de wijzen van opslag van elektroden benoemen (warme kast, droogkoker, vacuümverpakking);
- beoordelen of een te maken of gemaakt praktijkwerkstuk acceptabel (A) of niet-acceptabel (NA) is volgens de reglementen R302.01-08 en R302.01-09;
- een eenvoudige schets maken van de dwarsdoorsnede van een I- , V- of hoeklasverbinding en daarin en daarbij aangeven de laagopbouw, gebruikte toevoegmaterialen en overige parameters voor zover dit het voorgaande niveau en dit niveau 2 BMBE betreft.
- aangeven wanneer, waarom en hoeveel voorbocht (tegenbocht) gegeven moet worden als dat nodig is;
- het opheffen van vervormingen en spanningen beschrijven: mechanisch of warmrichten.

Artikel 6: Nadere uitwerking Niveau 3

De kandidaat kent en kan wat bij niveau 2 is genoemd. En verder :

6.1. Processen en apparatuur

De kandidaat kent .....

- het gebruik, de voor- en nadelen van het lassen met wissel- en/of gelijkstroom;
- de invloed van de polariteit bij gelijkstroom;
- het gebruik van hot-start;
- de hoofdzaken uit de elektrodecodering volgens NEN-EN-ISO 2560;
- het principe van de processen plasmalassen (15) en thermietlassen (71).

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

De kandidaat kan ...

- de aanduidingen en gegevens op de kenplaat/typeplaat lezen en interpreteren;
- eenvoudige berekeningen van spanningsverliezen maken aan de hand van verstrekte gegevens;
- het begrip elektromagnetisme beschrijven;
-

6.2. Materialen en hun gedrag bij het lassen

6.2.1 Benamingen, begrippen, invloeden, iets van structuren

De kandidaat kan ...

- het oxystaalproces en het continu-/blokgietproces beschrijven;
- beschrijven hoe ongekalmteerde en gekalmteerde staalsoorten ontstaan en kent het begrip segregatie;
- de invloed van de legeringselementen Mn, Si, Cr, Ni, Mo, Cu op de lasbaarheid van staal benoemen;
- de benamingen geven van ongewenste elementen in staal zoals zuurstof (O), fosfor (P), zwavel (S) en ongewenste verbindingen en de invloed daarvan op belaste constructies en bij vervormen;
- het koolstofequivalent beschrijven en het C-equivalent van een staalsoort berekenen;
- de begrippen las, smeltlijn, overgangszone (WBZ), niet-warmte beïnvloede zone en de structuur bij het lassen in één of meerdere lagen beschrijven;
- omschrijven op welke wijze de warmte-inbreng (heat input) kan worden beïnvloed;
- de warmte-inbreng berekenen aan de hand van de geëigende formule;
- aangeven wat het doel is van voorwarmen en het aanhouden van een bepaalde tussenlaagtemperatuur;
- aangeven wanneer en waarom normaal gloeien en bij welke temperatuur;
- het doel van spanningsarm gloeien noemen en de invloed van de temperatuur daarbij.

6.2.2 Lasonderzoek

De kandidaat kent .....

- het NDO :
persproef (lekdetectie), magnetisch, radiografisch en ultrasoon onderzoek;
- het DO:
trekproef en de daaraan ontleende gegevens treksterkte, elasticiteitsgrens, rekgrens, vloeigrens, rek;
- buigproeven (normaal, tegen- en zijbuig) en de aan deze proeven te ontleenen gegevens zoals de buighoek;
- kerfslagproeven en de betekenis van de daarbij gevonden waarde(n);
- hardheidsproeven, met name die volgens Vickers en de toepassing daarvan;
- de invloed van de temperatuur bij voornoemd DO;
- de begrippen proefplaat en proefstaaf;

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

- de Reglementen R302.01-08 en R302.01-09 voor zover het werkstukken van dit niveau 3 BMBE betreft.

6.3. Constructie en ontwerp

De kandidaat heeft kennis van.....

- de Amerikaanse projectie methode;
- NEN-ISO 2553 "Las- en soldeerverbindingen: benamingen van de symbolische weergave van lassen op tekeningen";
- de lasposities volgens NEN-EN-ISO 6947 en AWS;
- de begrippen boog, boogtrekken, smeltbad,
- de formaten van tekeningen, de stuklijst en wat daarin is vermeld, lijnsoorten, schaalverhoudingen op tekeningen, aangeven en tekenen van doorsneden;
- de staaf-, plaat, profiel-, pijp- en materiaalaanduidingen op tekeningen;
- aangeven van afmetingen.

De kandidaat kan ....

- een tekening van een laswerkstuk lezen, de maten en aantallen van de onderdelen afleiden en de daarvoor te gebruiken materialen verzamelen, het werkstuk volgens de tekening samenstellen uit symbolen de uit te voeren laswerkzaamheden afleiden;
- lasnaadvormen en eenvoudige constructies opmeten, schetsen en tekenen;
- de invloed van statische en dynamische belasting op de keuze van de lasnaadvorm beschrijven;
- een gemotiveerde keus maken uit de lasnaadvormen voor stompe en niet-stompe lasverbindingen in relatie tot toepassing in statische of in dynamisch te belasten constructies;
- de lasvolgorde bepalen;
- de keuze en toepassing bepalen van diverse lasnaadvormen met betrekking tot laspositie, voorbereidingsmethoden, kwaliteitsniveau en economie;
- het beperken van vervormingen en spanningen beschrijven: mechanisch of warmrichten, spanningsarm gloeien;
- reparaties naar aanleiding van ontoelaatbare onvolkomenheden in lassen aangeven.

6.4. Fabricage en toepassing

De kandidaat kent ....

- smeltbadondersteuningsmiddelen;
- de begrippen lasmethodekwalificatie en lasserskwalificatie.

De kandidaat kan ....

- de laseigenschappen van de verschillende elektroden naar hun bekleidingstype beschrijven;
- de begrippen neersmeltsnelheid en elektroderendement beschrijven;
- een WPS lezen en toepassen;

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

- een gemotiveerde keuze maken uit smeltbadondersteuningsmiddelen;
- de lasopbouw, lasvolgorde en lasuitvoering geven en de keuze verklaren;
- aan de hand van de materiaaldikte, naadvorm, plaats in de naad en de laspositie de elektrodesoort en -diameter en de lasstroom en het bewegingspatroon bepalen;
- voor- en nadelen van de verschillende fixeermethoden benoemen;
- de toepassing van hulpmiddelen zoals smeltbadondersteuning, manipulatoren en rolstellingen beschrijven;
- een eenvoudige schets maken van de dwarsdoorsnede van een I- , V- of hoeklasverbinding en daarin en daarbij aangeven de laagopbouw, gebruikte toevoegmaterialen en overige parameters voor zover dit de voorgaande niveaus en dit niveau 3 BMBE betreft.
- beoordelen of een te maken of gemaakt praktijkwerkstuk acceptabel (A) of niet-acceptabel (NA) is, voor zover dit na visueel onderzoek en meten is te bepalen, volgens het reglement R302.01-08 en R302.01-09;
- veilig werken in de werkplaats en op karwei en kent dat wat de ARBO-wet in verband daarmee voorschrijft.

Artikel 7: Nadere uitwerking Niveau 4

De kandidaat kent en kan wat bij niveau 3 is genoemd. En verder:

7.1. Processen en apparatuur

De kandidaat kent het .....

- oplassen van slijtvaste lagen, de redenen daarvoor en uitvoeringen daarvan;
- aanbrengen van slijtvaste oppervlaktelagen door middel van metaalspuiten.

De kandidaat kan ...

- de temperatuur van de boog beschrijven;
- het begrip inschakelduur beschrijven en daarbij de voor- en nadelen van lastoestellen benoemen in relatie tot toepassing, aanschaf en laskosten;

7.2. Materialen en hun gedrag bij het lassen

7.2.1 Warmtebehandelingen; doel en invloeden

De kandidaat kent met betrekking tot ongelegeerde staalsoorten en (beperkt) met betrekking tot gelegeerde staalsoorten.....

- de begrippen voorwarmen, spanningsarm gloeien en temperaturen;
- waarom normaal te gloeien en de invloed daarvan op de structuur;
- de afkoelsnelheid en de invloed daarvan op de structuur;
- het begrip tussenlaagtemperatuur en het toepassen hiervan.

7.2.2 Gelegeerde staalsoorten; corrosie en corrosiebestrijding

De kandidaat kent (de verschillen tussen) gelegeerde staalsoorten.....

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

- austenitische-, ferritische en martensitische corrosie(roest)vaste staalsoorten;
- de samenstelling van enige gangbare austenitische corrosie(roest)vaste staalsoorten en de aanduiding volgens Europese norm(en) en de Amerikaanse AISI;
- het begrip corrosie en de soorten corrosie (spleet-, put-, interkristallijne);
- de begrippen: stabiliseren, beitsen, passiveren en waarom dit gebeurt;

7.2.3 Lasonderzoek; onderzoek van gelaste constructies

De kandidaat kent .....

- macroscopisch onderzoek en het doel daarvan;
- microscopisch onderzoek en het doel daarvan;
- onderzoek naar chemische samenstelling;
- onderzoek naar corrosievastheid;
- de reglementen R302.01-08 en R302.01-09 voor zover het werkstukken van dit niveau 4 BMBE betreft.

7.3. Constructie en ontwerp

De kandidaat kent ...

- de gevolgen van belemmerde uitzetting en krimp en spanningen in een constructie;
- de lasvolgorde in plaat-, balkconstructies; bij hoeksteunen en opslagtanks/vaten;
- samenstellen van profielen, verlengen van profielen met gelijke en ongelijke hoogte en/of dikte, verbinden van kolommen en dwarsbalken dan wel liggers, plaatverstevingen, schetsplaten, vervaardigen van kokerbalken;
- drukvaten en pijpconstructies, de hoofdonderdelen daarvan en enige constructiedetails ter plaatse van aftakkingen of verlopen.
- de bouw van constructies en apparaten van corrosie(roest)vaste staalsoorten;
- het maken van lasverbindingen tussen twee verschillende materialen, bijvoorbeeld: ongelegeerd staal met austenitisch corrosie(roest)vast staal;
- reparaties aan lasverbindingen en de voorbereiding en uitvoering daarvan.

De kandidaat heeft enige kennis van .....

- de bouw van constructies en apparaten van ongelegeerde staalsoorten;
- reparaties aan lasverbindingen en de voorbereiding en uitvoering daarvan.

De kandidaat kan .....

- de vorm van de lasnaad bepalen aan de hand van de materiaaldikte en bereikbaarheid.

7.4. Fabricage en toepassing

De kandidaat heeft weet van.....

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

- kwaliteitseisen gesteld aan constructies in staalbouw en ketel- en apparatenbouw;
- lasserskwalificatie volgens NEN-EN 287-1 en het doel daarvan;
- lasmethodebeschrijving volgens NEN-EN-ISO 15609-1 en het doel daarvan;
- lasmethodekwalificatie volgens NEN-EN-ISO 15614-1 en het doel daarvan.

De kandidaat kan ....

- aan de hand van een catalogus een geschikt type beklede elektrode opzoeken voor het maken van een lasverbinding tussen ongelegeerde staalsoorten;
- het lassen en de lasuitvoering als genoemd hiervoor bij artikel 7.3 "Constructie en ontwerp" in de praktijk uitvoeren, eventueel vergezeld van een warmtebehandeling en de uitvoering beschrijven en waar nodig toelichten met een schets of schetsen;
- kan ook de eventueel nodige nabehandeling(en) in verband met het voorkomen van corrosie aangeven.

Artikel 8:   Praktijk **8.1.   Niveau 1**

De kandidaat kan ...

- een werkstuk of werkstukken volgens verstrekte tekening samenstellen en hechten;
- te lassen constructiedelen ten opzichte van elkaar fixeren door hechten in de juiste volgorde en richting;
- (onderbroken) hoeklassen maken in plaat-, profiel- en buismateriaal of een samengesteld werkstuk daarvan, in een ongelegeerde staalsoort uit te voeren in de posities PA en PB, dikte 3-10 mm;
- l-lassen maken in de positie PA door twee-zijdige uitvoering, dikte 4-6 mm
- onder de hand (PA) laswerk uitvoeren in de vorm van opdikkingen;
- buitenhoeklassen met of zonder doorlassing maken in de positie PA, dikte 4-10 mm;
- hechtlassen uitvoeren volgens kwaliteitseisen:
  - o hechtlassen op de juiste plaats;
  - o juiste hechtvolgorde/minimale krimpvorming;
  - o haaksheid ≥ 1 mm per 100 mm;
  - o vlakheid ≤ 1 mm per 100 mm;
- lassen uitvoeren als aangegeven op de werktekening en in het reglement R302.01-08 en acceptabel volgens het reglement R302.01-09;
- door hem uitgevoerde lasverbindingen beoordelen op de punten hiervoor in dit reglement genoemd voor zover het visueel onderzoek en door meten betreft.

8.2.   Niveau 2

De kandidaat heeft de vaardigheden genoemd bij niveau 1 en verder:

De kandidaat kan ...

REGLEMENTEN OPLEIDINGEN

- (onderbroken) binnenhoeklassen maken in plaat-, profiel- en buismateriaal en in samengestelde werkstukken daarvan van een ongelegeerde staalsoort, uit te voeren in de posities PA, PB, PC, PD, PF en PG, dikte 4-12 mm;
- I-lassen maken in de posities PA, PF en/of PG door twee-zijdige uitvoering, dikte 4-6 mm;
- V-lassen maken in open V-naden en dubbele V-naden (X-naden) in de posities PA, PF en/of PG, dikte 4-12 mm;
- buitenhoeklassen met of zonder doorlassing maken in de posities PC, PD en PF, dikte 4-10 mm.

8.3. Niveau 3

De kandidaat heeft de vaardigheden genoemd bij niveau 2 en verder:

De kandidaat kan ...

- (onderbroken) binnenhoeklassen maken in plaat-, profiel- en buismateriaal en in samengestelde werkstukken daarvan van een ongelegeerde staalsoort, uit te voeren in de posities PA, PB, PC, PD, PF, PG, dikte 3-10 mm;
- I-lassen maken in de posities PA, PF en/of PG door twee-zijdige uitvoering, dikte 3-6 mm;
- V-lassen maken in de posities PA en PF, dikte 4-12 mm;
- buitenhoeklassen met of zonder doorlassing maken in de posities PA, PB, PC, PF en PG, dikte 3-10 mm.

8.4. Niveau 4

De kandidaat heeft de vaardigheden genoemd bij niveau 3 en verder:

Er zijn drie richtingen waarin praktijkexamen kan worden afgelegd.

Deze worden hierna bij 8.4.1, 8.4.2 en 8.4.3 genoemd.

8.4.1 Plt ; het maken van plaatverbindingen tussen ongelegeerde stalen delen door lassen in alle voorkomende lasposities

De kandidaat kan ...

- door lassen plaatverbindingen maken in ongelegeerde staalsoorten in alle lasposities;
- lassen aanbrengen in hoeknaden, V-naden, X-naden en K-naden in materiaaldikten t/m 20 mm.

8.4.2 Pp; het maken van plaat/pijp en pijp/pijp verbindingen tussen ongelegeerde stalen delen door lassen in alle voorkomende lasposities

De kandidaat kan .....

- door lassen pijp/plaat en pijp/pijp verbindingen maken in ongelegeerde staalsoorten in alle lasposities;
- lassen aanbrengen in hoek- en V-naden in materiaaldikten tot 16 mm.

8.4.3 Corrosievast staal; het maken van plaat/plaat, plaat/pijp en pijp/pijp verbindingen tussen austenitische corrosie(roest)vaste stalen delen door lassen in alle voorkomende lasposities

De kandidaat kan .....

- door lassen plaat/plaat, pijp/plaat en pijp/pijp verbindingen maken in austenitisch corrosie(roest)vaste staalsoorten in alle lasposities;
- lassen aanbrengen in hoek- en V-naden in materiaaldikten respectievelijk wanddikten tot 8 mm;
- de daarvoor geschikte toevoegmaterialen kiezen;
- het gemaakte werk nabewerken, beitsen en passiveren voor zover vereist.

Artikel 9: Onvoorzien

In gevallen waarin dit reglement niet voorziet wordt een beslissing genomen door een daartoe bevoegd persoon binnen het Instituut na overleg, indien mogelijk, met de Voorzitter van de Examencommissie Handvaardigheid-opleidingen.

Van deze beslissing wordt in de eerstvolgende vergadering van de Examencommissie melding gemaakt en besloten of het betreffende examenreglement dient te worden aangepast.